

ÇÖZÜM VAR MI?

FUAT AKYÜREK

Davos toplantılarının bu yılki konusu: "Büyük Değişim; Yeni Modelleri Şekillendirmek"ti. İnsan meraklanmadan edemiyor, büyük değişim, yeni modeller gibi iddialı kavramlarla ifade edilen konunun içeriği acaba ne idi? Yapılan toplantıların içeriğinden anlıyoruz ki, tartışılan temel konu dünyada bazı ülkeleri içine çekmiş olan, salgın bir hastalık gibi yayılmakta olan ekonomik kriz olmuş. Kapitalizmin bugünkü durumu, krize karşı neler yapılabileceği, kapitalizmin geleceğinin ne olacağı bolca tartışılıp, konuşulmuş. Davos toplantılarında muhtemelen sorulmamış, ama mutlaka sorulması gerek bir soruyu burada sormamız gerekiyor.

O soru şudur: kapitalizm krizlere ve dünyanın bugünkü gidişatının düzeltilmesine kendi içerisinden bir çözüm üretebilir mi? Bu sorunun bazı temel yönlerinin anlaşılması için bugünün dünyasından bazı gerçekleri kısaca aktarmak gerekiyor. Uluslararası Çalışma Örgütü –İLO- küresel istihdam konusunda her yıl bir rapor yayınlıyor. İLO'nun bu yılki raporunda aktarılan bazı veriler şöyle: Kriz küresel işsizliği 200 milyon kişiye çıkarmış. Sadece Avrupa'da 200 milyon işsiz var. Bu işsizlerin 4.5 milyonu İspanya'da ve Yunanistan'da, İtalya'da, Portekiz'de işsizlerin sayısı hızla artıyor.

İLO raporu 900 milyon emekçinin kazandığı para ile geçinemediği de açıkça ortaya koyuyor. Başka veriler geri ve bağımlı ülkelerde yaşayan yaklaşık 1 milyar insanın günde 1.25 dolarla yaşamaya çalıştığı gerçeğine parmak basıyor. 1 doların altında yaşayan ise birkaç milyarlık bir nüfus var. Nereden bakılırsa bakılsın bu mutlak bir yoksulluktur ve bu insanlar sefalet koşullarında yaşamaktadır. Doğrudan açlık tehlikesi çeken insanları sayısının ise 1 milyarı aşmış durumdadır. Somali'den, Sudan'dan gelen açlık görüntüleri hepimizin belleğine kazınmış durumda.

Elbette sorunlar bundan ibaret değil. Avrupa ülkelerinde ve diğer gelişmiş ülkelerde gelir dağılımı sürekli bozuluyor ve toplumsal sınıflar arasındaki uçurum derinleşiyor. Örneğin ABD'de son 30 yılda tepedeki en zengin yüzde 1'in gelirlerinde yaklaşık üç katı aşan bir artış olmuşken orta sınıflar olarak adlandırılan kesimin gelirinde neredeyse hiç artış olmamış. Dünya ortalaması için bir genelleme yapılacak olursa şöyle bir gerçekle karşılaşılıyor; tüm dünyada en zengin yüzde 10 ile en yoksul yüzde 10 arasında dokuz kat gelir farkı bulunuyor. Unutmamak gerekir ki bu sadece bir istatistik. Yoksa bay Koç'la işçi ahmet arasındaki gelir farkı 10 kat değil! Gerçek oranı bulabilmek için hayallerimizi epeyce zorlamamız gerekiyor. Burada sadece dünyanın en zengin 360 kişisinin gelirinin 2.3 milyar insanın gelirine eşit olduğu gerçeğini hatırlatalım.

Kapitalizmin tek sorunu sürekli içine yuvarlandığı, onun yol arkadaşı olan krizler değil elbette. Bölgesel savaşlar ve müdahaleler, silahlanmaya harcanan paraların sürekli artması, insanlığın gelişimi için harcanabilecek olan kaynakların, insanlığın yıkımı için harcanması, çocuk ölümlerinin yüksekliği, doğanın tahrip edilmesiyle daha da yıkıcı hale gelen "doğal afetler" vb. sorunlar kapitalizmin diğer sorunları. Kapitalizm şimdiye kadar bu sorunlara kendi içerisinden bir çözüm üretmedi. Açlığa, çocuk ölümlerine vb.lerine karşı uluslararası örgütlerin ve yardım kuruluşlarının çabaları ise devede kulak kalıyor. Zaten başka türlü de düşünülemez.

Şimdi asıl sorulması gereken soru şu, bütün bu sorunlar olmasaydı ve sürekli olarak yeniden üretilmeseydi kapitalizm kapitalizm olarak kalabilir miydi? Yani işçiler sömürülmeseydi, halk sürekli soyulmasaydı, açlık ve yoksulluk önlenilebilirdi, her insana sağlıklı barınabileceği ve beslenebileceği koşullar sunulsaydı, çocuklar açlıktan ve bakımsızlıktan ölmeseydi, çalışabilecek durumdaki her insan yeterli gelire sahip bir iş bulabilseydi, savaşlar, müdahaleler olmasaydı kapitalizm, kapitalist emperyalist sistem varlığını sürdürebilir miydi? O 2.3 milyar olmasaydı, o 360 kişi olabilir miydi? Bu sorulara olumlu bir yanıt vermenin gerçekleşmeyecek hayal olduğunu hepimiz biliyoruz.

Bunun bir hayal olduğunu hepimiz biliyoruz ama bilmemiz gereken bir başka temel gerçek var. O gerçek halkın uzun bir yaşam deneyiminden süzülüp gelen şu söz: ağlamayan çocuğa mama vermezler! Burada ağlamak elbette oturup halimize ağlayalım, yöneticilerimiz halimize acıyıp durumumuzu düzeltmek üzere adımlar atsinlar anlamına gelmiyor. Durumu değiştirmek isteyen mücadele eder. Gerçek bu kadar açık ve kesindir. İşçi mücadele etmeden, yeni bir dünya kurmak için ileri atılmadan, tüm halk jendi kaderini kendi eline almak için ayağa kalkmadan hiç birşey değişmeyecektir. Bu nedenle Davos türü toplantılar halklar için çözüm üretmez, halkların başına nasıl bir çorap örülecek onun yollarını yöntemlerini tartışır, tartışır. Çözüm ise bütünüyle başka bir yerde, hakların uyanmasında mücadeleye atılmasındadır. Kapitalizmin geleceği büyük bir tarihsel sorundur ve büyük tarihsel sorunlar ancak halkların ayağa kalkması ile çözülebilir.

Şubat / 2012